

Reinhold Enqvist
Grankulla

8.11.2007
Version 0.1

Utkast

Börjar egentligen här:

Släktföreningen von Knorring rf
Resekronikören

*Plats för
vapnet*

ESTLANDSRESAN 2007

En släktresa i fädrens fotspår till Dorpat och Virumaa (Wierland)
den 3 – 5 augusti 2007.

Reseskottet bestående av *Hans Peter och Frank* var som vanligt ute i god tid med vänlig inbjudan och bakgrundsinformation. 38 personer¹ ställde upp i Västra hamnen för att embarkera *M/S Star* tillhörig AS Tallink Grupp i Tallinn (Reval) Estland, med avfärd kl. 16:00. Under överfärden i fint väder avnjöts en god förhandsbeställd middag i Restaurant à la Carte². Stämningen, med en massa trevliga återseenden, var hög genast i starten.

Väl framme i Tallinn Reisisadam 19:00 möttes vi av en för många redan bekant guide, *Heli Reimann* från Estonian Holidays³ som var med i augusti 2001 till Haapsalu och Muhu (Möhn) och ”ursläktgodset” Peddast (Pädaste). På parkeringsplatsen antrade vi med pick och pack en buss från Bussi Reisid som rätt snart rullade längs Tartu mnt. mellan Ülemiste järnväg och flygplatsen mot söder. I det skedet var vi väl utrustade med en detaljerad beskrivning av de olika resmålen samt kartor över Estlands historiska skeden, sammanställda och färggrant reproducerade av Hans Peter, Frank och Peter.

Halvvägs till Dorpat stannade bussen på raststället Adavere Tuulik för intag av kaffe eller te, med en söt eller salt bit. Några vågade sig även på en öl. Vi lärde oss snabbt att även det mest ”estniska” ölet har finska ägare, inklusive *A.Le Coq* från Dorpat (=Olvi). Vi kom också underfund med att Heli blivit ännu kunnigare, och villig att dela med sig, än under vår förra resa med henne.

Väl framme i Dorpat lite före midnatt checkade vi in på Hotel Barclay, vilket använts av flyggeneralen *Dzjochar Dudajev* som högkvarter under sovjettiden. Han vägrade bl.a.

1 Se utdelad deltagarförteckning.

2 För menyerna, se utdelad menylista.

3 För webadresser, se linklistan i slutet

sända sina styrkor in i Dorpat och till Tallinn för att kväsa frihetskampen 1991. Några gick till sängs, medan andra fortsatte ut på sta'n. Endast spridda svårtolkade muntliga informationer finns tillgängliga från den fredag-lördag natten.

Lördagen den 4 augusti 2007

Efter ett välförtjänt morgonmål och lite fotografering runt hotellet störtade vi oss in i bussen för att åka till Lugden (Luke mõis), ca 20 km sydväst om Dorpat. Se det förtjänstfulla utdelade bakgrundsmaterielet för godsets detaljer. Det framkom att vår busschaufför, som var född i trakten, i sin ungdom hade sommararbetat "frivilligt" på gården. – "*Ruinrådet Frank*" berättade om sina förfäders lif och lefverne på godset. Promenaden förbi ruiner, och bl.a. det med EU-pengar väl restaurerade trädgårdsmästarens bostad och dammarna, genom det morgonvåta gräset väckte en hel del tankar om forna dagar.

Från Lugden åkte vi till närbelägna Nõo kyrkogård (Nüggen), där vi la ner en krans på en grav över *Carl Ottho Ponthus* (1847–1884)⁴ och *grevinnan Barbara Steenbock-Fermor* (1825–1858)⁵. Därefter en tur över åkrar och genom lite skog, till Ilmazahl (Ilmatsalu mõis) beläget ca 10 km väster om staden. Nu verkar där AS Tartu Agro, en av landets största jordbruksproducenter. Chefen och en av huvudägarna Aavo Mölder berättade livfullt om företaget, och det estniska jordbrukets senaste utveckling.

Hungern började redan ansätta oss då vi cirklade genom delvis nybyggda rondeller, förbi byggnader med alla dessa för oss så välbekanta varumärken, finska och andra. Planenligt landade vi vid östra stranden av Emajõgi bredvid Restaurant Atlantis. Maten och vinerna var som vanligt på förhand väl valda. Underhållningen bestod av nyrika (och andra) lokala, vilka med de mest vidunderliga motorfarkoster rusade under och förbi krogens enorma fönster längs den smala ån. En del stannade vid bryggan under krogen, uppenbarligen för att exponera sig för allmänheten och för oss.

Matsmältningen underlättades av en givande rundtur med buss och till fots i staden. Först beundrade vi slottsbacken Toomemägi med bl.a. Änglarnas och Djävulens broar där studenterna brukar sjunga ut varandra, samt Domkyrkoruinen. Några av oss hoppades bota sina krämpor genom att sitta på Förhoppningarnas bro eller ville pussas på Kyssbacken bakom Offerstenen. Vandrigen fortsatte förbi Gustav II Adolfs staty, Universitetet, *Elias Lönnrots* skaparlya, Jaani kirik, Rådhusplatsen och till bussen mitt emot Atlantis.

Vid halv fyrtiden startade vi norrut, vid Narva mnt 23 passerade vi ett blått "Knorring palats"⁶, sedan for vi genom djupa skogar mot sjön Peipsis västligaste del. Befolkningen

4 Se Tab 128 i Ätterna Knorring. Dödad i en duell med sin svåger baron Emis von Schilling.

5 Se Tab 127 i Ätterna Knorring. Mor till Carl Ottho Ponthus (den besegrade).

6 Familjen Pistohlkors stadspalats 1790 - 1809, idag Dorpats stadsmuseum (Erik Pistohlkors ∞ Elisabeth von Knorring (Tab A 1-2)). Från år 1809 har palatset haft olika ägare, bl a Konstantin von Knorring (Tab 147), som sålde palatset åt Carl Fauer 1870.

kring Mustvee var tydligt rysk, med massor av främst lökstånd längs vägen. Vi genomförde en glättig kaffe, bulla och ölpaus på Külalistemaja Peipsi Lained i Kalmaküla. Sedan fortsatte vi mot kvällens slutmål Sackhof (Saka) vid Finska vikens kust, strax norr om Järve, en del av den geografiskt och energimässigt märkliga staden Kohtla-Järve.

Väl framme vidtog omklädning och förberedelser för *släktmiddagen* kl. 19:30. Några hann även ut och fotografera i omgivningen med Finska viken, de enorma slagghögarna och vindmöllor som attraktiva objekt. Den återigen välkomponerade och smakliga middagen serverade i det till hotell och spa om- och tillbyggda forna mejeriet. Vackra tal hölls av *Henrik och Hans Peter*. Festen fortsatte långt in i sommarnatten ute på den inre gården. Även de som gått och knutit sig i rummen mot gården kände sig helt närvarande under den gemytliga samvaron.

Söndagen den 5 augusti 2007

Följande morgon verkade smått desorienterad då en del gick på promenad ner till havet, och många packade sina saker. Som genom ett trollslag samlades dock delegaterna till Släktmötet kl. 09:00 som hölls i den forna kustbevakningsstationen, nu renoverad med EU-medel till konferensutrymmen. Utsikten över Finska viken var magnifik, vilket förde tankarna tillbaka till den tid då havet, liksom nu igen, var en förenande länk och inte en stängd gräns som under sovjettiden. Släktmötet avrundades med en ”officiell” gruppfotoografering av delegaterna.

Återigen in i bussen under Helis ledning, och iväg denna gång mot en skola, Vasta Põhikool (grundskola) som fungerar i Waschels⁷ gamla huvudbyggnad 10 km sydost om staden Kunda. Skolans ledning, lärare och elever ställde trots sommarovet upp med presentationer, sång och traktering av hög klass, vilket rönt stor uppskattning. Avslutningsvis köpte vi så mycket intressanta souvenirer⁸ att man måste gå efter påfyllning från lagret.

Dags för lunch kl. 13:00, nu på landets idag kanske förnämsta gods Sagadi (Saggad), ca 30 km nordväst om Rakvere nära Võsu. En förträfflig meny avnjöts i gamla stallbyggnaden. Därefter tid för museerna, den vackra parken och souvenirköp⁹. Färden fortsatte västerut ca 7 km till Palmse (Palms), ett mycket vackert herrgårdsmuseum. Där delades vi upp i två grupper med var sin lokal guide genom parken, orangeriet, förbi spritfabriken/hotellet, corps de logi och till kafeet i badhuset vid en av dammarna.

⁷ Här möter vi igen samma ägare som i Lugden. *Carl Otto Arthur* (Tab 127) sålde Wechsel och Unnuks efter sonens (förvaltare av gårdarna) olyckliga duell, se ovan och bakgrundsmaterialet.

⁸ Bl.a. skriften *Virumaa mõisakoolid* med beskrivningar (est., eng.) av de gods i Virumaa som nu används som skolor.

⁹ Krönikören köpte där boken *Eesti mõisad* (270 sidor) med text på estniska, tyska och engelska samt 250 fotografier från 1860–1939.

Avslutningsvis ännu tid att beundra bl.a. *Madame Kollontajs* 10 bil i det lilla fordonsmuseet.

Uppfyllda av alla intryck och minnen begav vi oss västerut, mot slutmålet i Estland för denna gång, dvs. Tallinn Reisisadam. Under bussturen berättade Heli återigen livfullt om det mesta av vad vi såg, eller borde veta. Hon avfirades med tack och applåder innan vi skildes åtminstone för denna gång. I staden och i hamnen fanns det både tid och möjlighet att bunkra förnödenheter för kommande middagar och fester hemma.

På båten *M/S Star* åt vi en spontant organiserad middag tillsammans i samma restaurang som på utresan. Sent kl. 22:30 var vi åter tillbaka i Helsingfors. Stora kram och pusskalaset innan var och en ilade hem till sitt. Ett speciellt tack fick *Hans Peter och Frank* för en fantastiskt väl planerad och genomförd släktresa. Redan då var nog siktet inställt hos oss alla på nästa stora resa i fädrens spår med alla de historiska kulturintryck och återknutna vänskapsband som även den kommer att medföra.

Vid pennan/datorn: Reinhold Enqvist
Vid avtryckaren/kameran: Jenny von Knorring

Linklista:

<http://www.holidays.ee/eng/> <http://www.padaste.ee/> <http://www.bussireisid.ee/>
<http://www.alecoq.ee/> <http://www.barclay.ee/en/>
http://sv.wikipedia.org/wiki/Dzjochar_Dudajev <http://www.nvv.ee/>
<http://www.mois.ee/english/tartu/ilmatsalu.shtml> <http://www.tartuagro.ee/>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Emajõgi> <http://www.atlantis.ee/eng/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Lake_Peipus
<http://en.wikipedia.org/wiki/Kohtla-Järve> <http://www.saka.ee/index.php?page=29>
<http://www.hot.ee/vastapohikool/pohikool.htm> <http://www.sagadi.ee/>
<http://www.phpalmse.ee/> http://sv.wikipedia.org/wiki/Alexandra_Kollontay

En häftig samling estniska gods och gårdar (mõis) finns 11 på <http://www.mois.ee/english/>. För ytterligare bilder från Estland gå till <http://pilt.delfi.ee/en/> och skriv in platsen i "search". En portal för slott och herrgårdar runt hela Östersjön finns här; <http://www.castletomorrow.net/>.

10 Stalins och Molotovs budbärare i Stockholm till Finland under kriget.

11 Portalens finska sidor efterlyser sponsorer för att få allt översatt till finska.